

מראי מקומות- חולין צ"ה

בשפוד או באונקלי ליכא למיחש להכי (ואף דעובדא דחיותא הי' תלוי, היינו דהי' תלוי במוט, ובזה שפיר יש לחוש לאחלופי).

(ג) **בשר שנתעלם מן העין אסור- כ' תוס'** שהוא חומרא בעלמא משום ההוא עובדא דלקמן. והק' **רעק"א**, א"כ איך הק' הגמ' ממתני' לרב, הא איהו גופי' לא הי' מחמיר אלא מההוא עובדא ולהלן, והניח בצ"ע. וע' **בריטב"א** שכ' דאף דמההוא עובדא קאמר רב הכי, אולם לא בדרך גזירה אמר כן, אלא דהבין מההוא עובדא דזהו הדין באמת, דצריך לחוש כן מעיקר הדין. וכ' "והכי מוכחא ההוא דנמצא בגבולין", ולכא' כוונתו לקו' רעק"א, דמוכיח כפירושו, דאינה דרך גזירה אלא גילוי על הדין, ולכן שפיר פריך עליו ממתני'.

(ד) **נמצא ביד עכו"ם שאני- פרש"י**, שהוא בחזקת משתמר, ולכן אין צריך לחוש שמא בא עורב והחליפו. והעיר **הריטב"א**, מאן לימא לן דלא נתעלם מעינו של העכו"ם ונתחלף לו. ותי' שאין אנו חוששין לחילוף אלא על הידוע שנתעלם ודאי, אבל זה שלא ראינוהו שנתעלם אין חוששין שמא נתעלם, והולכין אחר שעת מציאתו.

(ה) **נמצא ביד עכו"ם שאני- כ' רעק"א** דזהו דוקא אם נמצא ביד עכו"ם, אבל אם נמצא ביד ישראל לא אמרי' כן, לפי שהישראל אינו יכול ליקח מהמקולין ולסמוך על הרוב, לפי שאצלו הוי קבוע, וכל קבוע כמחצה על מחצה דמי, וא"כ גם הישראל הקונה ממנו אסור בו, לפי שנולד הספק במקום הקביעות. אבל כלפי העכו"ם, שאין חילוק לגבי העכו"ם אם הוא טרפה או לא, אז לא נולד הספק אלא כשהישראל בא לקנותו ממנו, ואז הרי כבר פריש מן הספק, ויכולין לומר דמרבא פריש (וכ' דא"כ אם היו ט' חנויות מוכרות כשרות, וא' מוכר אבר מן החי, דאז אף כלפי הגוי יהי' אסור משום קבוע, א"כ גם לישראל יהי' אסור [אגב, מלשוננו משמע דגם כלפי הגוי איכא היתר של רוב, ואכ"מ]).

(א) **בשביל שוטה זה שעשה שלא כהוגן אנו נאסור כל המקולין, וכו'- ע' בר"ן** (לג. בדפיו, וכן הוא **ברשב"א**) שהביא ב' פירושים לסוגיין. א', דמיירי במקום שאין מקום להכריז או שלא להכריז, ולכן אוקמינן אדיני', דאסור למכור לעכו"ם ומותר ליקח, ומש"ה קאמר דמשום ששוטה זו עשה שלא כהוגן, דהיינו שמכר לגוי, שיש לחוש שמא ימכרנה לישראל, בשביל זה אנו נאסור כל המקולין, הרי סכ"ס איכא כאן רוב התירא, ויכול לסמוך על הרוב, ומותר. ולישנא בתרא ס"ל דהיכא שהחזקה טרפה במקולין אסור, לפי שאז רובן של עובדי כוכבים מן הטרפה לוקחין, דמוזלי גביהו [ולא ביאר אם הל"ק חולק על מציאות זה, או אם ס"ל דאף אם רוב גוים מוכרין טרפות, מ"מ במקולין עצמו איכא רוב בשר כשר, וצ"ע בזה]. עוד פ', דמיירי במקום שמכריזין, אלא דלא הכריזו באותו יום, אבל מ"מ מותר ללישנא קמא, לפי שלא תקנו שיהי' אסור ליקח בשר מן השוק במקום שמכריזין אלא ביום שהכריזו, אבל היכא דלא הכריזו, אע"פ שהי' בטעות, מ"מ כיון שלא הכריזו, הרי מוקמינן אעיקרא דדינא, דהיינו דמותר ליקח משום דרוב בשר כשר הוא. ול"ב ס"ל דבמקום שמכריזין אין מתירין אם אתחזק שהי' שם בשר (דזהו כמו שמכריזין), ולכן רק משום שמכין לצעורי' מותר [וע"ע **ברש"י**, דפי' דבמקום שמכריזין הוא, אבל לא משמע דביאר הל"ב כפי' הר"ן בפשט זה, אלא כפי' הר"ן בפי' א', דעכשיו הוי רוב עכו"ם מוכרים טרפה, וצ"ע בזה]. וע"ע **ברעק"א** דביאר דהמחלוקת בין הלשונות הוא אם מה שהוא אומר שנטרפה ומוכרה לשוק, אם אמרי' דזה לא גרע מהכרזה, או אם תקנו לאסור רק במקום הכרזה ממש.

(ב) **בשר כיון שנתעלם מן העין אסור- פרש"י**, שהי' שעה אחת שלא ראהו, ואפי' הי' מונח על שלחנו. וכ' **הריטב"א** דמש"כ רש"י שעה א', לאו דוקא שצריך להיות שעה שלם, דהא בעובדא דחיותא דלקמן, לא הי' שעה א' שלימה. עוד כ', דמש"כ רש"י שהי' מונח על שלחנו, היינו משום דבשלחנו וכיוצ"ב איכא למיחש לאחלופי, ולאפוקי אם הי' תלוי באונקלי וכיוצ"ב. דהא כל החשש דרב הוא משום דחושש לעורבים, וכל שהוא תלוי

בעלמא לבשר שנתעלם מן העין, הרי שאני הכא דאיכא ריעותא דמצא תרי, אז י"ל דחיישין, אבל נמצא בשר על שלחנו במקום שהניחו, מהכ"ת דס"ל לרב דניחוש לעורב. ועוד, מ"ש דבאותו מעשה חשש רב ולא מקודם לכן, כמש"כ תוס' לעיל, דרק מאותה מעשה ואילך חשש, הרי הכא ג"כ יש רוב טבחי ישראל, ואי משום הריעותא דמצא תרי, א"כ הא גופא, מהכ"ת לו לחוש בשאר דוכתי, והניח בצ"ע.

(ז) **פורתא דעובדי כוכבים הואי- כ' החי' הר"ן** (עמוד א') דאע"ג דדחינן דאי מכללא אין מוכח, מ"מ נקטי' דרב ס"ל כן, והכי קאמרי', שמה שהרגילו בתחלה לומר דרב אמרה, מכללא אתמר, ואי מהא, באמת לא איריא, אבל ודאי אמת הוא דרב אמרה, כדמוכח בהדיא ההוא עובדא דר' חנן בר רבא חתני'. ועוד, דרב אמר בהדיא מותרין משום נבלה, משמע דבאכילה אסורין, והיינו מקשינן ורב היכי אכיל בשרא, כיון דלמעשה נקטי' דס"ל כן.

(א) **כי הא דרבה ב"ר הונא מחתך לי' אתלת קרנא- פרש"י**, משום סימן שלא יגנבו ממנה אנשי ביתו. וכ' הריטב"א דנראה דרש"י פי' כן משום דס"ל דלא קי"ל כרב, ולא בעי לאוקמי לרבה ב"ר הונא דלא כהלכתא, ולכן פי' דעשה הסימן לדבר אחר, ולא משם בשר שנתעלם מן העין. והוסיף הריטב"א דברוב טבחי עכו"ם קי"ל דבשר שנתעלם מן העין אסור, וע' לקמן בזה.

(ב) **כל נחש שאינו כאליעזר עבד אברהם וכו' אינו נחש- ע' בחי' הר"ן** שהביא מש"כ הרמב"ם דהמשים לעצמו סימנים כאליעזר עבד אברהם הכל אסור. וכ' הראב"ד דזהו חי' גדול, ואין הביאור בהא דאליעזר וכו' אלא דאין לסמוך על סימן כזה, אבל ודאי לא עשו צדיקים אלו איסור. ותמה עליו הר"ן, הא הגמ' כאן מביאו לענין איסור. ולכן פי' הר"ן דהאיסור לנחש הוא רק היכא שעושה סימן שאין בו שום סברא שיהי' סימן לדבר, רק סימן בעלמא הוא, זהו ניחוש. ואליעזר ויונתן לא עשו כן, שהיו סימנים שלהם מסברא (ע"ש שהסביר). ומה שהגמ' הביא מהם,

(ו) **ולקח מאחת מהן ואינו יודע מאיזה מהן לקח, ספיקו אסור- פרש"י**, משום דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי. והק' תוס', אם כל קבוע כמחצה על מחצה, א"כ למה הוי חד בתרי בטיל, הרי האיסור קבוע בהתערובת. ותי' דלא אמרי' דכל קבוע וכו' א"כ האיסור ידוע במקומו, וכמו החנות דמוכר טרפות, אבל כאן אין האיסור ניכר כלל, רק נתערב בהתערובת. וע' בשערי ישר (ד', ריש פרק י'), שהביא דברי תוס' והר"ן שכ' כעין תוס', וכ' דלכא' ה' שייך לומר בביאור הא דכל קבוע וכו', היינו דלא מהני הבירור של רוב במקום שיש קבוע. אבל כ' דזה אינו, דא"כ מה ענין זה להא דביטול ברוב. ולכן ביאר דאין פי' הא דכל קבוע וכו' דהיינו דלא מהני בירור של רוב, אלא הביאור הוא דהקבוע מחזק המיעוט כאילו הוי רוב, ולכן שפיר אמרי' דלא מהני ביטול. ורק משום דכיון דבדבר שאינו חשוב אמרי' דאין כאן קבוע בכלל, רק תערובת, לכן אמרי' דשפיר מהני רוב לבטל המיעוט (וע"ש מש"כ לפרש החילוק בין תי' תוס' ותי' הר"ן). וע"ש (ריש פרק י"ב), שהביא ג' חקירות של הפמ"ג (יו"ד ק"י, ש"ד י"ד) בענין קבוע, א) אם מהני ס"ס להתיר במקום קבוע, ב) אם מהני חזקה במקום קבוע, ג) אם מהני קרוב במקום קבוע, וכ' השע"י דלפי הסברו בדין קבוע אין מקום לחקור כלל, דהקבוע רק אומרת שהמיעוט נתחזק ואין כאן רוב, אבל עדיין שייך הכח של חזקה, וכו', להכריע הספק.

(ז) **ספיקו אסור- כ' הר"ן** (ריש לג': בדפיו) בשם תוס', דלא מיקרי קבוע אלא כשהי' האיסור נודע קודם שלקח, אבל אם לא נודע האיסור בשעה שלקח, אע"פ שלאחר שלקח נתגלה האיסור ונעשה קבוע, לא אמרי' ב' דליהוי קבוע למפרע, ע"ש לדוגמתו.

(ח) **ובנמצא הלך אחר הרוב- ע' בפתחי תשובה** (יו"ד ק"י, ב') שדן היכא שיש בחנות הא' של נבלה יותר בשר מכל החנויות המוכרות בשר שחוטה, האם אזלי' בתר רוב חנויות או בתר רוב בשר, ע"ש שהביא דברי האחרונים בזה.

(ט) **אמר רב, עבדי נמי הכי, אסרינהו ניהלי-** תמה רעק"א, מהו הראי' מכאן דחיישין

היינו דכל שעושה דבר שאינו מסברא,
דבאמת שייך בהו נחש, אלא שלא סמך על
דבריו כמו שסמכו אליעזר ויונתן, אז אפי'
בסימן שאין בו סברא אין שום איסור נוחש
בדבר.

(ג) **רב בדיק במברא, וכו'-** כ' החי' הר"ן, דלא
הי' בזה איסור נוחש, די"ל דלא עשה בזה
סמך גמור, אלא מפני דברים אחרים הי' נמנע,
אלא שהי' עושה סימן של מברא סניף להם.
ומה שר' יוחנן בדיק בינוקא, ומשמע דבאמת
סמך מעשיו עליו, כ' הר"ן שהוא משום
דענינו של תינוק אלא מצדדי הנחש, אלא
כגון נבואה קטנה היא.

(יד) **שקול ואכול-** כ' רש"י דמבואר מכאן דס"ל
לר' כהנא דלא חיישינן לבשר שנתעלם מן
העין, ודלא כרב, וכן קיי"ל לדינא (וע' בתוס'
ד"ה אסיק דכ' דבהא דר' כהנא לא הי' שייך
החשש, שהרי בכל המקומות שסביב היו רוב
טבחי ישראל, ולכן אף רב לא הי' חושש בזה).
וע' בר"ן (לג: בדפיו) שהביא ג' דעות להלכה.
דעת הרי"ף והרמב"ם דקיי"ל כוותי' דרב
דאוסרין בשר שנתעלם מן העין, שי' רש"י
ובעל המאור דקיי"ל כלוי, ולא חיישינן
לבשר שנתעלם מן העין, ושי' הספר התרומה,
דנהי דקיי"ל כלוי, אלא דלא שרי לוי אלא
בבשר הנמצא בעירו שטבחי' ישראל, או
אפי' בעיר שטבחי' עכו"ם, אלא שהניחה
בביתו, ומצא במקום שהניחה. אבל בעיר
שטבחי' עכו"ם, ומצא שלא במקום שהניחה,
אז חיישינן שמא חלפוה עורבים,
דמדוכתייהו שקלי, ואותו העיר הרי יש בה
רוב טבחי' עכו"ם, וא"כ בכה"ג יש לחוש.